

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Erhvervsenheden/BENI

Sagsnr.: 24069

Dok.nr.: 633432

Den 14. februar 2014

Talen til Samråd V i Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri onsdag den 19. februar 2014, kl. 14.00.

(Det talte ord gælder)

Spørgsmål V

"Ministeren bedes redegøre for, hvad han vil gøre for at sikre vækst i produktionen af økologisk mælk i stedet for det fald, som vi tilsyneladende står overfor. Endvidere bedes ministeren redegøre for sin holdning til den række af forslag til at sikre produktion og afsætning af økologisk mælk i årene fremover, som økologiske mælkeproducenter er kommet med, herunder

- Om ministeren vil arbejde for at sænke den tyske statsstøtte til biogas, som har skabt en meget ulige konkurrence om jord, til skade for økologisk mælkeproduktion,
- Om ministeren vil sikre ét-årige forlængelser af økologisk arealstøtte for alle nuværende økologer,
- Om ministeren vil sørge for, at implementeringen af den målrettede miljøregulering ikke forringer økologiske mælkeproducenters adgang til jord,

- Om ministeren vil sikre, at kommende jordforde-
lingsinitiativer skal prioritere forbedring af økologi-
ske mælkeproducenters forhold og
- At offentligt ejet landbrugsjord skal drives økolo-
gisk."

Svar:

Vækst i økologisk mælkeproduktion

- De økologiske mælkeproducenter har historisk haft en stor del af æren for væksten i dansk økologi.
- Den stærke position, danske økologiske mejerivarer har, giver et forspring, når økologien skal profileres og positioneres på vækstmarkeder. I øjeblikket oplever vi især stor fremgang i Tyskland og Kina.
- Det er vigtigt, at vi står på to ben. Det ene er efterspørgselssiden, hvor det primært er eksportmarkederne, der driver økologien frem. Det andet ben er udbudssiden – det vil sige den hjemlige arena og dermed økologernes rammevilkår.
- Der er en række økologiske mælkeproducenter, der har sagt, at de vil lægge om til konventionel produktion. Det tager jeg naturligvis alvorligt, og jeg har også sat en analyse i gang af situationen.
- Vi bliver nødt til at vide, hvad der er op og ned på den udvikling, om det er en tendens, eller om det er et sammenfald af flere omstændigheder. Som jeg har forstået det, er der mange grunde til, at en række

økologiske mælkeproducenter netop er gået ud af økologien. En væsentlig årsag, som har fyldt meget i medierne, er den tyske majs-problematik i Sønderjylland. Den kommer jeg tilbage til.

- Spørgeren beder mig svare på, hvad jeg vil gøre for at sikre vækst i produktionen af økologisk mælk i stedet for det fald, som vi tilsyneladende står overfor.
- Jeg har også forstået på Økologisk Landsforening, at de frygter et fald i produktionen på op til 50 pct. Det er ikke noget, vi kan se af tallene endnu.
- Jeg vil derfor gerne redegøre lidt for tal og fakta.
- Jeg har med tilfredshed noteret mig, at der er i 2012 og 2013 kom i alt 313 nye økologer ind i økologien.
- I 2012 blev der indvejet 481 mio. kg økologisk mælk. Det var rekord. Det ser ud til, at 2013 vil ligge på samme niveau.
- I 2012 og 2013 stoppede 32 økologiske mælkeproducenter. Det vil sige, at de tilbageværende producenter har øget deres produktion – nøjagtig som i den konventionelle produktion, bliver der færre producenter, mens produktionen ikke bliver mindre.
- Produktionstallene ser altså stadig fornuftige ud.
- Vi oplever også, at der er nye unge kvægproducenter, der gerne vil i gang med at producere økologisk mælk. Dem bliver der plads til hos mejerierne nu, hvor andre stopper. Kun 19 pct. af de økologiske

mælkeproducenter er under 45 år gamle. Vi kan derfor godt forvente, at der de næste år fortsat vil ske nogle omstruktureringer i branchen.

- Afsætningen herhjemme ser også fornuftigt ud. Coop har oplyst, at det fald, de oplevede i 2012, er hentet ind i 2013.
- På eksportsiden går det i disse år stærkt fremad. Økologisk mælk er en af vores absolut vigtigste økologiske eksportvarer.
- Der er i 2012 eksporteret økologiske mælkeprodukter for over en halv mia. kr. Det er en stigning på 11 pct. i forhold til 2011. I 2013 forventes der at have været en stigning på 10-15 pct.
- Lige nu er EU vores primære eksportmarked, men på andre markeder er efterspørgslen stærkt stigende. Arla har fået foden godt inden for på det kinesiske marked, og her i februar sender Thise et skib lastet med langtidsholdbar økologisk mælk af sted til Kina.
- Dansk økologisk høje troværdighed skal vi selvfølgelig udnytte. Her er det vigtigt, at branchen gør opmærksom på sig selv og de kvalitetsvarer, vi laver i Danmark.
- Så som jeg ser det, har danske økologiske mejeriprodukter et kæmpe potentiale, og i det store perspektiv er der i disse år mange muligheder for mælkesektoren.

- Men tilbage til Sønderjylland og majs/biogas problematikken.

Tysk biogas

- Jeg er meget opmærksom på, at de stigende jordpriser giver udfordringer for de økologiske mælkeproducenter i Sønderjylland og dermed for producenter som Naturmælk.
- Der er ingen tvivl om, at det er en god forretning at sælge majs til tyske biogasanlæg. Derfor kan det være svært for de økologiske mælkeproducenter at fastholde forpagtet jord, når aftalerne skal fornyes.
- Når vi i Danmark er en lille åben økonomi, der er afhængig af samhandel med udlandet, påvirkes vi også let af udviklingen i andre lande. Det er tysk biogas et godt eksempel på.
- Heldigvis vurderer forskere fra Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi på Københavns Universitet, at den tyske efterspørgsel efter majs til biogas er toppet. Det bakkes op af konsulenter i området.
- Men det ændrer ikke på den aktuelle udfordring, de danske økologer nord for grænsen står overfor. Ja, for den sags skyld er de tyske økologer heller ikke begejstrede.

- Det var planen, at jeg skulle drøfte sagen med min tyske kollega i mandags, men han blev desværre forhindret.
- Fra den danske ambassade i Berlin har jeg dog fået oplyst, at tyskerne i 2014 vil reformere deres støtte til biogas. Der vil ifølge det tyske miljøministerium være tale om så kraftig en reduktion i støtten, at det fremover vil være urentabelt, at dyrke majs til biogasformål. Det må derfor forventes, at majsproduktionen har toppet.

Mælkekvoternes ophør

- En anden årsag til, at mælkeproducenter stopper eller overvejer det, er, at mælkekvoterne ophører i 2015.
- Skal en økolog udvide sin produktion, skal der flere malkekøer til. Det kræver mere jord, der skal ligge rigtigt i forhold til stalden, og det er ikke altid en mulighed. For de økologiske køer skal jo ud på græs om sommeren, men stadigvæk malkes flere gange om dagen i stalden. Den udfordring har de konventionelle producenter ikke. Det kan gøre det attraktivt at lægge om til konventionel drift.
- At vi kommer af med mælkekvoterne er sådan set en god ting. Det er noget, vi har kæmpet for i mange år. Verdensmarkedet efterspørger i stigende grad mejeriprodukter, og derfor er det vigtigt, vi kommer af med mælkekvoterne.

- Men det giver os andre udfordringer, for eksempel for økologerne. Så må vi benytte os af andre mekanismer og finde ud af, hvordan vi kan hjælpe på en anden måde.

Pres fra bankerne

- Presset fra bankerne har også været nævnt som en af årsagerne til, at økologiske mælkeproducenter stopper. Undersøgelser viser dog, at det ikke tillægges den helt store betydning, når økologer vælger at stoppe. Mit indtryk er, at bankerne foretager en ren kommerciel vurdering og ikke har nogen holdning til økologisk eller konventionelt landbrug.
- Jeg ved, at landbrugets organisationer har lavet målrettet informationsmateriale, så økologiske mælkeproducenter og banker har den rette information.

Øget efterspørgsel

- Svaret på de nævnte udfordringer er, at vi skal gøre det endnu mere attraktivt at være økolog i Danmark, blandt andet ved at styrke efterspørgselssiden.
- Med Økologisk Handlingsplan 2020 har regeringen sat fokus på udvidelse af det økologiske areal, og en række indsatser understøtter økologiske producenter – også mælkeproducenter.
- Og der er iværksat en række indsatser, der skal styrke efterspørgslen – både herhjemme og i udlandet.

F.eks. øget omstilling af offentlige køkkener og omlægning af offentlige arealer.

Servicetjek

- Jeg er om nogen optaget af at sætte turbo på omlægning til økologi. Jeg har derfor netop igangsat et servicetjek af hele Økologiindsatsen.
- Det betyder, at Økologisk Handlingsplan 2020 skal under lup. Vi skal vide, hvad virker, og hvad der ikke virker.
- Vi skal også se på, om ordningerne skal sammensættes anderledes. Den form for idé-generering kan kun blive en succes, hvis det sker i samarbejde med interessenterne på området.
- Jeg har derfor inviteret cirka 200 personer fra forskellige interessentgrupper til at deltage i arbejdet. Her vil vi også se på udfordringerne inden for mælkesektoren.
- Det er første gang, at så bred en kreds involveres. Vi samler personer fra hele værdikæden (fra primærproduktion, forarbejdning, rådgivning, detailhandlen, eksport, finansieringsinstitutter, forskning, uddannelse og interesseorganisationer). Sammen har de den viden og erfaring, der skal til. Så det glæder jeg mig til, og jeg har store forventninger.
- Økologisk Landsforenings aktionsplan ser jeg som et meget nyttigt indspark, og planen vil naturligvis indgå

i arbejdet med at se på, hvordan vi kan løse problemerne i mælkesektoren.

1-årige forlængelser af økologisk arealstøtte

- Spørgeren har også spurgt, om jeg vil sikre 1-årige forlængelser af økologisk arealstøtte for alle nuværende økologer.
- Jeg er meget opmærksom på, at de 5-årige tilsagn om økologisk arealtilskud er en udfordring for økologiske producenter. Derfor er Fødevareministeriet i dialog med EU-Kommissionen om muligheden for 1-årige forlængelser. Men meldingerne fra EU-Kommissionen er langt fra positive.
- Til gengæld indeholder ministeriets dialog med Kommissionen mere lovende udsigter til, at arealer kan udgå af tilsagnet før de 5 tilsagns-år er gået, hvis f.eks. en forpagtningsaftale ophører eller arealerne sælges. Det er vel at mærke uden, at tilskuddet skal tilbagebetales. Så jeg arbejder på sagen, men hvordan det ender, kan jeg ikke sige noget om.

Målrettet regulering

- Erhvervet udtrykker bekymring for, at økologerne bliver skubbet væk fra de robuste jorder, fordi de ikke kan udnytte muligheden for at tildele ekstra kvælstof.
- Vi er lige nu i gang med at se på, hvordan vi kan indføre en mere målrettet kvælstofregulering, og om der særlige forhold, som vi skal være opmærksomme på.

Det kan vise sig, at de områder, hvor gødskningstil-
lingen skal sænkes i forhold til i dag, vil være oplagte
til økologisk produktion.

- Økologernes situation vil naturligvis indgå i arbejdet,
og jeg vil sige, at den fremtidige reguleringsmodel
stadig er på tegnebrættet. Vi er stadig et stykke vej
fra at kunne konsekvensvurdere mulige modeller.

Jordfordeling for økologer

- Natur- og Landbrugskommissionen anbefaler en bedre
jordfordeling.
- Vi har i regi af Økologisk Handlingsplan 2020 et pilot-
projekt i gang med jordfordeling blandt økologer. Pro-
jektet afsluttes inden længe.
- Jordfordeling som instrument er dog meget kostbart.
Det har der været analyser af i flere regeringer i gen-
nem årene, men vi vil med afsæt i pilotprojektet se
på, om der skulle findes veje frem.

Omlægning af offentlige arealer

- Omlægning af offentlige arealer til økologi indgår alle-
rede i Økologisk Handlingsplan 2020, og jeg er helt
enig med Økologisk Landsforening i, at det skal
fremmes.
- Vi ser på, hvordan økologer kan få fortrinsret til mini-
steriernes arealer. Omlægningen af mit ministeriums
egne arealer er steget fra 22 pct. i 2011 til 32 pct. i
2013.

- Men man må dog sige, at nogle steder er det svært, fordi man ikke kan finde økologer med især kvæg og får, der er egnede til at varetage den ønskede naturpleje.
- Vi er nu på vej med et fremstød med målrettet information til kommunerne om omlægning af deres arealer.
- Og vi har inviteret flere kommuner med til service-tjekket, bl.a. Lejre og Aalborg, Samsø og Bornholm. Alle dem der allerede har gjort en masse, så vi kan få deres gode bud på, hvordan det kan lykkes.

Afslutning

- Vi har således i regeringen iværksat en række indsatser, der skal understøtte den økologiske udvikling og ikke mindst den økologiske mælkeproduktion. Men det kan ikke stå alene.
- I 2015 fylder Ø-mærket 25 år, og dansk økologisk position herhjemme og i udlandet vil naturligvis blive fejret.
- Hvis vi skal sikre, at vi også, når Ø-mærket fylder 50 år, har en økologisk mælkesektor, der er konkurrencedygtig, kræver det, at alle med en aktie i sektoren gør en aktiv indsats.
- Jeg er glad for at se, at Økologisk Landsforening også peget på, at flere aktører spiller en rolle i den sammenhæng. Detailhandlen, banker, konsulenter, for-

brugerne, mejerierne og mælkeproducenterne har selv et stort ansvar.

- Men som sagt vil jeg gøre mit til, at vi fastholder og udvider den økologiske mælkeproduktion.